

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 28 listopada 2023 r.

ZP-NKWR.431.2.62.2023.EK

Pani
Ilona Bugaj
Dyrektor
Powiatowego Centrum Opieki
i Wychowania w Pieszycach
Domu Dziecka Nr 4
Piława Górna

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 16 – 18 października 2023 r., na podstawie art. 122 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zwanej dalej „ustawą” (tekst jedn.: Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 ze zm.), kontrolerzy Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu: Edyta Kubicka – główny specjalista, przewodnicząca zespołu i Tomasz Borecki – starszy inspektor wojewódzki, przeprowadzili kontrolę kompleksową w trybie zwykłym Powiatowego Centrum Opieki i Wychowania w Pieszycach Domu Dziecka Nr 4, z siedzibą w Piławie Górnej, przy ul. Sienkiewicza 80A, 58 – 240 Piława Górna (zwanego dalej Domem lub Placówką).

Przedmiotem kontroli była ocena dokumentowania przez Placówkę pracy opiekuńczo – wychowawczej, przestrzeganie praw dziecka oraz zgodność zatrudniania pracowników jednostek organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 23 czerwca 2023 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na II półroczu 2023 r. W okresie objętym kontrolą, tj. od dnia 1 października 2022 r. do dnia 16 października 2023 r. funkcję Dyrektora jednostki pełniła Pani Ilona Bugaj odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach.

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną. Kontrola została odnotowana w książce kontroli. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań oraz oświadczeń złożonych przez Dyrektora jednostki. Ilekroć w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym jest mowa o „rozporządzeniu”, należy przez to rozumieć rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292 poz. 1720).

W toku czynności kontrolnych ustalono:

Powiatowe Centrum Opieki i Wychowania w Pieszycach Dom Dziecka Nr 4 jest publiczną placówką opiekuńczo – wychowawczą typu interwencyjnego, prowadzoną przez Powiat Dzierżoniowski. Placówka działa na podstawie decyzji Wojewody Dolnośląskiego Nr PS-IS.9423.7.2014 z dnia 20 stycznia 2014 roku. Jednostka zabezpiecza 10 miejsc dla dzieci pozbawionych opieki rodzin własnych. Jej funkcjonowanie określa Regulamin Organizacyjny, stanowiący załącznik do uchwały Nr 128/296/20 Zarządu Powiatu Dzierżoniowskiego z dnia 21 grudnia 2020 r.

W dniu kontroli, na podstawie analizy zestawienia tabelarycznego ewidencji stwierdzono, że w Placówce umieszczonych było 9 wychowanków, w tym jeden poniżej 10 roku życia. Zgodnie z oświadczeniem Dyrektora Placówki, przyjęcie podopiecznej w sierpniu 2023 r. podyktowane było brakiem wolnych miejsc w pieczy rodzinnej, a dodatkowo jej umieszczenie odbywało się na podstawie postanowienia tymczasowego, mającego na celu zabezpieczenie dziecka na czas trwającego postępowania o wydanie zarządzeń dotyczących wykonywania władzy rodzicielskiej. Dodatkowy problem stanowiła sytuacja, w wyniku której w powiecie dzierżoniowskim rozwiązywały się już funkcjonujące rodziny zastępcze, z których dzieci poniżej 10 roku życia były w pierwszej kolejności umieszczane w pieczy rodzinnej. Obecnie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Ochrony Zdrowia z Dzierżoniowa, zwane dalej PCPRiOZ, w myśl art. 103 ust. 9 ustawy, zobowiązało się do niezwłocznego przeniesienia dziecka do rodzinnej formy pieczy zastępczej, w sytuacji, gdy tylko zwolni się w niej miejsce. Żadne dziecko nie zostało przyjęte do Placówki w trybie zezwolenia wydanego przez Wojewodę na podstawie art. 95 ust. 3a ustawy.

Wszyscy podopieczni zostali umieszczeni w jednostce na podstawie orzeczenia sądowego, co jest zgodne z art. 35 ust. 1 ustawy, za wyjątkiem trójki dzieci, przyjętych w trybie

art. 103 ust. 2 pkt. 3 ustawy. Placówka dopełniając obowiązku wynikającego z art. 103 ust. 8 ustawy poinformowała Sąd oraz PCPRiOZ o tym fakcie. *(Dowód: akta kontroli str. 20 – 23).*

Zgodnie z zapisem § 14 ust. 1 i 2 rozporządzenia, niezwłocznie po przyjęciu dziecka do placówki opiekuńczo – wychowawczej psycholog lub pedagog sporządzają jego diagnozę psychofizyczną. Stwierdzono, że w Domu wszystkie dzieci miały ją opracowaną przez ww. specjalistów. Dodatkowo pracownik socjalny sporządził część odnoszącą się do sytuacji rodziny i prowadzonej z nią pracy. Diagnozy opracowywane były po około miesiącu pobytu dziecka w Placówce. Zawierały analizę obszarów ujętych w § 14 ust. 3 i 4 rozporządzenia oraz potrzeby dziecka w każdym z tych obszarów. W kontrolnej próbie żadne dziecko nie miało dokonanej aktualizacji diagnozy, z powodu zbyt krótkiego pobytu w jednostce. Najdłużej przebywający wychowanek przyjęty został w dniu 27 czerwca 2023 r.

(dowód: akta kontroli str. 20 – 21,24)

Z treści § 15 ust. 1 rozporządzenia wynika, że po sporządzeniu diagnozy, wychowawca kierujący procesem wychowawczym dziecka, we współpracy z asystentem rodziny prowadzącym pracę z rodziną dziecka, sporządza plan pomocy dziecku. W Placówce każde dziecko miało opracowany plan pomocy, który zawierał:

- cel pracy z dzieckiem – jeden z czterech określonych w § 15 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia: powrót do rodziny biologicznej, umieszczenie w rodzinie przysposabiającej, umieszczenie w rodzinie zastępczej lub przygotowanie do usamodzielnienia,
- cele i działania krótko- i długoterminowe oraz ich realizatorów w następujących obszarach: środowiska rodzinnego, zdrowotnym i edukacji prozdrowotnej, psychologicznym, pedagogicznym, przygotowania do samodzielnego życia.

Plany sporządzane były na podstawie opracowanej wcześniej diagnozy psychofizycznej dziecka, czyli po około miesiącu pobytu dziecka w Placówce. Jednocześnie stwierdzono, że rodziny dzieci z próby kontrolnej na dzień kontroli nie miały przydzielonego asystenta rodziny. W trzech przypadkach uzasadnione to było zgonem rodziców lub pozbawieniem ich władzy rodzicielskiej. W pozostałych przypadkach zakończono współpracę z asystentem lub rodzina nie wyraziła zgody na taką współpracę. W toku kontroli ustalono, że w każdym przypadku plan pomocy opracowano w kontakcie z pracownikiem ośrodka pomocy społecznej – przedstawicielem podmiotu odpowiedzialnego za pracę z rodziną – właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka.

Działania w planach pomocy określano na podstawie dokumentów dziecka, o których mowa w § 15 ust. 4 pkt 1, 2 rozporządzenia (diagnozy, aktu urodzenia, orzeczenia sądu, dokumentacji o stanie zdrowia, szkolnej, informacji o prowadzonej pracy z rodziną dziecka) oraz analizy obszarów, o których mowa w § 15 ust. 4 pkt 3 rozporządzenia: procesu zmian rozwoju psychicznego i fizycznego; potrzeb: opiekuńczych, rozwojowych, emocjonalnych dziecka, jego więzi z rodziną, relacji społecznych, funkcjonowania w grupie, w środowisku rówieśniczym i szkolnym; środowiska pochodzenia dziecka; rozwoju edukacyjnego; wpływu sytuacji kryzysowej na rozwój dziecka oraz oceny efektów pracy z rodziną.

Przyjęto w Placówce zasadę, że plany opracowywano na okres 3 miesięcy i po tym czasie, lub częściej, gdy zachodziła taka potrzeba, były one modyfikowane,

Na podstawie zebranych informacji i analizy przedłożonych do kontroli dokumentów potwierdzono, iż w Placówce przestrzegano § 15 ust. 2 rozporządzenia oraz art. 100 ust. 3 ustawy dotyczących obowiązku prowadzenia dla każdego dziecka planu pomocy oraz realizacji zadań z niego wynikających. Realizacja zadań wynikających z planów pomocy dziecku była dokumentowana w kartach pobytu dziecka.

W okresie objętym kontrolą nie było konieczności modyfikowania planu pomocy z powodu ciąży wychowanki. *(dowód: akta kontroli str. 25)*

Zgodnie z art. 93 ust. 4 pkt 3 i 4 oraz art. 100 ust. 3 ustawy, działania podejmowane przez pracowników Placówki powinny mieć na celu powrót dziecka do rodziny oraz utrzymywania przez dziecko stałego kontaktu z rodziną.

W każdym przypadku, gdy rodzina rokuje pozytywnie i wykazuje zainteresowanie współpracą z Placówką, dzieci są zachęcane do kontaktów z najbliższymi. Tylko w uzasadnionych sytuacjach kontakty te są wstrzymywane, głównie po ingerencji sądu, ewentualnie na wniosek Dyrektora jednostki. W związku z powyższym w Placówce wszystkim dzieciom umożliwia się odwiedziny bliskich na terenie Domu, udziela się przepustek na wyjścia w ciągu dnia, jak również urlopuje się na pobyty z noclegami w domu rodzinnym. W Placówce prowadzona jest dokumentacja, w której odnotowuje się kontakty i wyjścia podopiecznych z bliskimi.

Analiza dokumentacji oraz rozmowy z dziećmi wykazały, że podopieczni utrzymują relacje rodzinne z bliższą lub dalszą rodziną.

Pracownicy Placówki, ze szczególnym zwróceniem uwagi na działania pracownika socjalnego podejmują następujące działania na rzecz powrotu dzieci do domów rodzinnych:

- nawiązują i utrzymują współpracę z asystentem rodziny, pracownikiem socjalnym ośrodka pomocy społecznej właściwym dla miejsca zamieszkania dziecka;

- nawiązują i utrzymują współpracę z kuratorem sądowym, gdy jest on przydzielony rodzinie;
- monitorują środowisko rodzinne;
- systematycznie monitorują przebieg przepustek udzielnych wychowankom w miejscu ich pobytu;
- aktywizują rodziców podopiecznych do podjęcia i utrzymywania aktywności zawodowej;
- zapraszają rodziców na posiedzenia zespołów do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka;
- wspierają rodziców w redagowaniu pism do różnych instytucji;
- oferują pomoc specjalistyczną w zakresie podnoszenia kompetencji rodzicielskich oraz w rozwiązywaniu problemów bieżących;
- pomagają w załatwianiu spraw urzędowych;
- pomagają w zdobyciu środków/funduszy na remonty mieszkań lub wyposażenie;
- pracują z rodzicami pod kątem poprawy warunków mieszkaniowych oraz relacji rodzinnych;
- uświadamiają rodzinom przyczyny pobytu dziecka w pieczy zastępczej oraz pracują nad niwelowaniem tych przyczyn. *(dowód: akta kontroli str. 26, 36-40)*

Zgodnie z art. 135 ustawy, obowiązkiem placówki opiekuńczo – wychowawczej jest organizowanie i dokonywanie okresowej oceny sytuacji umieszczonego w niej dziecka, sporządzenie wniosków o zasadności jego dalszego pobytu w placówce oraz przesyłanie ich do właściwego sądu, o czym mówi art. 138 ust. 1 i 2 ustawy. W trakcie analizy dokumentacji stwierdzono, że każdy wychowanek miał dokonywaną ww. ocenę. Terminy posiedzeń zespołów ustalane były indywidualnie dla każdego dziecka. Pierwsze, tzw. wstępne omówienie sytuacji dziecka sporządzano po około miesiącu pobytu dziecka w Placówce. Następnie co miesiąc zbierał się zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka i omawiał jego sytuację, odnotowując ją w protokole. Dopiero kolejna ocena sytuacji dziecka, sporządzona po trzech miesiącach podczas posiedzenia zespołu skutkowałą sporządzeniem wniosku o zasadności pobytu dziecka w placówce, która była przesyłana do Sądu, co wypełnia zapis art. 138 ust. 1 ustawy. Na zespołach każdorazowo obecni byli: Dyrektor jednostki, pedagog, psycholog i pracownik socjalny, wychowawcy, w tym wychowawca kierujący procesem wychowawczym dziecka oraz przedstawiciele zaproszonych instytucji: ośrodków pomocy społecznej, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i Ochrony Zdrowia z Dzierżoniowa. Skład zespołu był zatem zgodny z zapisem art. 137 ustawy. Podczas kontroli okazano także zaproszenia dla

rodziców dzieci oraz osób z różnych podmiotów, których obecność wskazana była ze względu na interes dziecka, np. sądu, ośrodka adopcyjnego. W kontrolowanej próbie nie odnotowano jednak obecności tych przedstawicieli, w dwóch przypadkach obecni byli rodzice. W czasie posiedzenia zespołów dokonywano oceny sytuacji dziecka w obszarach zgodnych z art. 136 ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 27-32)

Obligatoryjnym dokumentem prowadzonym w placówce opiekuńczo - wychowawczej jest karta pobytu dziecka, o czym mówi § 17 ust. 4 rozporządzenia. W okresie kontrolnym w Placówce każdy wychowanek miał prowadzony przedmiotowy dokument, uzupełniany systematycznie co dwa tygodnie, zgodnie z § 17 ust. 4 pkt 1 rozporządzenia i zawierający informacje we wszystkich obszarach wskazanych w ww. rozporządzeniu.

(dowód: akta kontroli str. 31-32)

Dla każdego podopiecznego, zgodnie z § 17 ust. 1 pkt 3 i 4 rozporządzenia, obowiązkiem placówki jest prowadzenie arkusza badań i obserwacji psychologicznych, pedagogicznych oraz karty udziału w zajęciach prowadzonych przez psychologa, pedagoga lub osobę prowadzącą terapię, z opisem ich przebiegu, o ile dziecko tego wymaga. Wychowankowie posiadali arkusze badań i obserwacji pedagogicznych, które uzupełniane były co najmniej dwa razy w miesiącu.

(dowód: akta kontroli str. 33)

W myśl obowiązku wynikającego z art. 100 ust. 4 i 5 ustawy, dotyczącego zgłaszania informacji do ośrodka adopcyjnego o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną stwierdzono, że w dniu kontroli, w Placówce przebywało 3 dzieci wolnych prawnie, zgłoszonych do ośrodka adopcyjnego. Dwoje z nich nie wyraziło zgody na przysposobienie. *(dowód: akta kontroli str. 17)*

Zgodnie z § 18 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia, wszyscy podopieczni placówki powyżej 5- o roku życia powinni otrzymywać kieszonkowe. W Domu wysokość wypłacanych kwot wynosiła 50 zł i była zgodna z zapisem § 18 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia, w którym wskazano, że jej wysokość nie jest niższa niż 1% i nie wyższa niż 8% kwoty odpowiadającej kwocie, o której mowa w art. 80 ust. 1 pkt 2 ustawy. Wychowawca co miesiąc pobiera pieniądze dla całej grupy, a następnie każde dziecko pisemnie kwituje odbiór pieniędzy. Kieszonkowe wypłaca się za każdy miesiąc przez cały rok. *(dowód: akta kontroli str. 19)*

W świetle art. 145 ustawy, skontrolowano dokumentację dotyczącą usamodzielnienia wymagającej tego z uwagi na wiek 1 wychowanki. Zgodnie z art. 145 ustawy, wskazano dla niej na jeden rok przed osiągnięciem pełnoletności opiekuna usamodzielnienia oraz pisemną zgodę tej osoby, która spełniała wymogi, o których mowa w art. 145 ust. 3 ustawy. Na dzień kontroli wymóg opracowania wraz z opiekunem usamodzielnienia indywidualnego programu

usamodzielnienia (IPU) jeszcze nie dotyczył. Termin opracowania IPU u podopiecznej przypada w 2024 r. W marcu tego roku natomiast opuściła Placówkę inna wychowanka, która wtedy osiągnęła pełnoletność. W jej przypadku dopełniono także ustawowych terminów dotyczących wyznaczenia opiekuna i opracowania IPU. *(dowód: akta kontroli str. 19)*

W sytuacji konieczności przeprowadzania postępowania wyjaśniającego i konieczności powiadamiania stosownych służb w przypadkach nieusprawiedliwionej nieobecności dziecka, w Placówce wprowadzono „Procedurę postępowania w przypadku ucieczki wychowanka”. Katalog podmiotów, które w takiej sytuacji powiadamia się, należy w przedmiotowej procedurze uzupełnić o asystenta rodziny prowadzącego pracę z rodziną. W okresie objętym kontrolą, w Placówce zaistniała jedna sytuacja wymagająca zastosowania ww. procedury. O nieusprawiedliwionej nieobecności wychowanka poinformowano Policję, opiekuna prawnego, sąd, PCPRiOZ, natomiast jego rodzina nie współpracowała z asystentem rodziny.

(dowód: akta kontroli str. 17, 25)

Przedmiotem kontroli była także ocena zgodności zatrudnienia pracowników z wymaganymi kwalifikacjami. Dokonując analizy akt osobowych ustalono, że na dzień kontroli w Placówce na stanowiskach wychowawcy pracowały 4 osoby, zatrudnione na podstawie umowy o pracę. Dodatkowo z dziećmi pracowali również psycholog, pedagog, terapeuta oraz pracownik socjalny. Wszystkie ww. osoby posiadały kwalifikacje zgodne z art. 98 ust. 1 pkt 1, 2, 3, 4, 6 ustawy oraz złożyły oświadczenia, o których mowa w art. 98 ust. 3 pkt 1 - 4 ustawy. Dyrektor Pani Ilona Bugaj zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy posiadała kwalifikacje zawodowe zgodne z art. 97 ust. 3 ustawy. Ponadto kontrolując przestrzeganie przepisu art. 99 ust. 5 ustawy stwierdzono, iż w Placówce nie były zatrudnione osoby do obsługi i administracji.

(dowód: akta kontroli str.34-35)

Podczas kontroli podjęto próbę zweryfikowania przestrzegania praw dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem poszanowania prawa do ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem oraz zapewnienia stabilnego środowiska wychowawczego. W tym celu przeprowadzono rozmowy z dziećmi, które wyraziły na to zgodę. Podopieczni swobodnie odpowiadali na pytania kontrolujących. Przekazali podczas spotkania informacje odnośnie funkcjonowania jednostki w kwestiach ich dotyczących. Zgodnie stwierdziły, że czują się w Placówce bezpiecznie. Nie zaobserwowano u dzieci symptomów mogących świadczyć o nieprzestrzeganiu ich praw. O jednej sytuacji, która w przeszłości dotyczyła rzekomego „szarpania za rękę” jednej wychowanki, wszystkie rozmawiające dzieci słyszały, natomiast nikt

nie był jej świadkiem. Sytuacja ta została wnikliwie wyjaśniona przez za-cę Dyrektora. Wersja zdarzenia przekazana przez siostrę uczestniczki zajęcia nie została potwierdzona, pomimo tego Dyrektor przeprowadził rozmowę dyscyplinującą z pracownikiem oraz wychowanką. Dzieci potwierdziły otrzymywanie kieszonkowego, odpowiednie wyposażenie w odzież i przybory szkolne. Nie wnosiły uwag w sprawie jedzenia, jego ilości, jakości i dostępności. Zwróciły uwagę na możliwość uzyskania wsparcia w pojawiających się problemach o różnym podłożu, możliwość decydowania o rzeczach ważnych dla nich, w tym do utrzymywania kontaktów z bliskimi. Każdy z rozmówców potrafił wskazać swoje ostatnie wizyty i konsultacje lekarskie związane z jego stanem zdrowia.

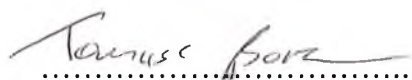
W trakcie kontroli dokonano także oględzin Placówki, w tym pokoi dzieci oraz części wspólnych: łazienki, toalet, kuchni, salonu. Wszystkie te pomieszczenia usytuowane były na parterze lub na I piętrze. Wyposażono je i przystosowano dla potrzeb wychowanków. W pokojach były: łóżka, biurka, szafy i komody do przechowywania osobistych rzeczy. Do dyspozycji dzieci były dwie łazienki z toaletami, ich ilość była wystarczająca, a stworzone warunki pozwalały na korzystanie z nich w sposób zapewniający intymność.

(dowód: akta kontroli str. 36-41)

Pouczenie

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 ze zm.).

.....
(przewodniczący zespołu inspektorów)

.....
(członek zespołu inspektorów)

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Iwona Drelichowska-Stopa
Dyrektor Wydziału
Zdrowia i Polityki Społecznej
(kierownik komórki do spraw kontroli)